

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Præcellentia Episcopalis Dignitatis

Alzedo, Mauricio de

Lugduni, 1630

De dispensatione irregularitatum. caput 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62394)

tus celebravit. si delictum occultum est. num. 67.

An delegare possit facultatem, quam ipse habet, virtute cap. 6.

de reform. sess. 24. Confessario suo, ut secum dispenset. n. 68.

Potest dispensare in ieiuniis. n. 69.

An possit permittere exercere opera seruilia in diebus festiuis. num. 70.

Virum permittere celebrare sacrificium Missæ in Sabbato sancto. num. 71.

Capitulum sede vacante an possit dispensare per Vicarium, virtute cap. 6. Concil. Trident. num. 72. & 73.

An concedere possit quòd in Ecclesia non parochiali sanctissimum Eucharistiæ seruetur Sacramentum. num. 74.

An dispensare circa lectionem librorum prohibitorum, vel etiam secum. num. 75.

Sine Episcopi licentia an possint imprimi libri. num. 76.

DE DISPENSATIONE IRREGULARITATVM.

CAPVT SEXTVM.

I

XCELSA est Episcoporum potestas, & circa dispensationem irregularitatum amplissima: colligitur namque ex textu in c. 6. Concil. de reform. sess. 24. ubi conceditur eis quòd possint dispensare in omni irregularitate occulta, ex homicidio non directè voluntario, & occulto, vel ex quolibet alio delicto proueniente, & in omnibus suspensionibus, & in quibuscumque casibus occultis, & etiam sedi Apostolicæ reseruatis: ad hoc vt quis ad sacros Ordines promoueri, & Ecclesiastica beneficia obtinere possit, quæ dispensatio fieri debet per ipsum Episcopum, si resideat in Diocesi. Nauarr. in *Manuali* cap. 27. n. 194. & 239. Coninck de *sacram. Ordinis*, disp. 33. dub. 2. n. 22. & disp. 8. dub. 12. n. 87. & disp. 14. dub. 16. n. 243. & disp. 18. dub. 14. n. 111. Viuald. in *candelab. tit. de irreg.* n. 314. Zerola

in *praxi* p. 1. verb. *irreg.* n. 8. Gutierrez *canon. lib. 1. c. 3. n. 8.* Emanuel Sa *verbo Episcopus*, n. 34. Leo in *thesaur.* cap. 8. n. 53. *tit. de dispensat.* Riccius in *praxi*, *decis.* 518. n. 1. Didacus de Arroyo de *sacram. d. c. de irregul.* n. 10. Barbosa in *remission. ad cap. 7. de reform. sess.* 14. num. 3. Antonius Fernandez in *examine Theologia* part. 4. cap. 7. §. 1. n. 5.

Potest Episcopus dispensare etiã cum irregulari facto ex enormi & occulta membri mutilatione, licet voluntaria, vt sacra Cõgregatio declarauit super cap. 6. de reform. sess. 24. Coninck de *sacram. disp.* 18. dub. 14. n. 111. Sa *verbo Episcopus*, n. 34. & *verbo irreg. ex illicita*, n. 7. in fine. Suar. tom. 5. disp. 44. sect. 2. n. 4. & sess. 4. n. 35. Tolet. in *sum. l. 1. c. 88. vers. 6.* & c. 89. n. 3. Reg. in *praxi fori pœnitentialis* l. 30. tract. 2. n. 91. Bonac. de *conf. disp.* 7. q. 4. punct. vlt. n. 11. Barbof. in *pastor. p. 2. alleg.* 39. n. 49. Didac. de Arroyo *supr.* Vgol. de *off. c. 57. §. 2. n. 4.* Garcia de *ben. p. 7. c. 11.* num. 30.

2

num. 30. Miranda in *Manuali Prælatorum tom. 2. quæst. 8. art. 11. Riccius decis. 520. num. 4.*

3 Contrarium tenuit, licet non rectè, Leo in *thesaur. part. 2. cap. 8. num. 89.* & etiam Sanchez in *præcepta decalogi lib. 1. cap. 10. n. 40.*

4 Potest etiam cum illo dispensare qui seruo, seu amico præcepit vulnerare aliquem baculo, seu verberare, aut aliter iniuriare, eo expresso ne occideret: nam licet seruus seu amicus ad occisionem processisset non dicitur homicida voluntarius, sed casualis culpabilis, vt Congregatio declarauit. Riccius *decis. 519. in 1. edit. & decis. 407.* Barbosa in *pastor. supra num. 51. & 52.*

5 Dispensat etiam Episcopus cum homicida casuali occulto quoad suscipiendos minores Ordines, & simplex beneficium obtinendum. Vivaldus in *candelabr. tit. de irregularit. num. 325.*

6 At verò indubitanter teneo posse episcopum dispensare cum tali homicida casuali occulto, etiam ad maiores Ordines & simplex beneficium, & etiam ad beneficium Curæ. Et opinio Vivaldi procedit in homicida casuali publico, & indirectè voluntario, cum quò non dispensabit nisi ad minores, & simplex beneficiū, cū occulto verò ad maiores, & ad beneficiū Curæ. Zerola in *praxi part. 2. verb. dispens. vers. 3.* Barbosa in *remissionib. ad c. 7. Concil. sess. 14. num. 3.* Emanuel Sa verbo *irregularitas, ex illicita, num. 7. in fine.* Miranda in *Manuali Prælatorum tom. 2. quæst. 8. ar. 13. conc. 2. & 3.* idem Barbosa in *pastorali part. 2. alleg. 39. num. 48.*

7 Quod possit Episcopus dispensare vt presbyter homicida voluntarius occultus, qui antea habebat

beneficium Curæ, illud possit retinere in futurum, & similiter cum Canonico homicida occulto, vt possit interesse choro, & gaudere fructibus canonicatus. Zerola in *praxi supra & Barbosa in remissionib. ad c. 7. Concil. sess. 14. num. 3.* Videndus Sayrus *cap. 9. num. 20.* sed Barbosa in *pastorali vbi proxim. contrarium tenet.*

9 Nequit Episcopus dispensare cū homicida voluntario etiam occulto, neque ad minores Ordines, & simplex beneficium. Barbosa in *remissionibus, & in pastor. supra num. 59.* & Zerola *supra Nauarr. in manuali cap. 27. num. 194. vers. 7. & num. 240. vers. 4. & consil. 17. de ordinatis, num. 2.* Gregorius de Valentia *tom. 4. disp. 7. quæst. 19. p. 3. §. 3.* Aragon. in *2. 2. quæst. 64. art. 6. in fine* Cardinalis Toletus *lib. 1. c. 31.* Sayrus *de censuris lib. 6. cap. 7. num. 14. & 15.* Henriquez in *summ. lib. 14. cap. 19. §. 1. liter. D.*

10 Nequit etiam dispensare cum illis, quorum delicta ad forum contentiosum sunt deducta. Conciliū Tridentinum *de reformat. sess. 24. c. 6.* Nauarr. Barbosa in *remiss. & in pastor. supra.* Coninck *de Sacram. disp. 18. dub. 8. num. 59.* Corduba in *summ. quæst. 41. vers. 41. vers. de lo suso dho.* Vivaldus in *candelabro. tit. de irregular. num. 314. & num. 106.* Riccius *decis. 518. num. 1.* Emanuel Sa verbo *Episcopus, num. 34.* Arroyo *d. c. de irregularitate, n. 10.* Gutierrez *canonicar. lib. 1. cap. 3. num. 9. & cap. 13. num. 18.* Emanuel Rodriguez *tom. 3. de sus obras c. 5. num. 10.*

11 Potest Episcopus dispensare cum criminoso, & irregulari, licet eius delictum ad forum contentiosum sit deductum, si ex defectu probationis, vel alia diligentia per sententiam

tentiam à tali crimine fuerit absolutus : nam iam non reputatur pro criminoso, & per consequens occultum est eius delictum. Sanchez de matrimonio lib. 2. disp. 37. num. 12. & lib. 8. disp. 34. num. 57. Viualdus tit. de excomm. num. 42. Henriquez in summ. lib. 14. cap. 17. §. 2. in cōm. liter. H. Bonacina de censuris disp. quast. 3. punct. 2. n. 2. & disp. 7. quast. 5. punct. 1. num. 4. vers. dixi. Sayrus de censuris, lib. 7. cap. 7. num. 12. Soarez eodem tract. disp. 41. sect. 2. n. 6. Barbosa d. alleg. 39. num. 32. part. 2. Sa verbo Episcopus, num. 34. & verbo manifestum, num. 4. Rodriguez supra num. 8.

32 Quod delictum dicatur occultum, ad hoc vt episcopus possit dispensare virtute c. 6. sess. 24. respondeo, illud esse quod non est notorium apud omnes, etiam si possit probari per aliquos testes, sufficit enim non esse diuulgatum, & quod possit aliqua tergiuersatione celari. Latè Gutierrez canonicarum lib. 1. c. 1. vbi latè. Emanuel Sa verbo Episcopus, num. 35. & verbo manifestum, num. 5. Valerius Reginaldus in praxi fori pœnitent. lib. 3. tract. 2. num. 30. Sanchez de matrimonio lib. 2. disp. 31. num. 11. & lib. 8. disp. 34. num. 55. Lelius Zechus de casibus Episcopo reseruat. casu ultim. num. 1. Viualdus in candid. tit. de irregul. num. 315. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 8. cap. 10. quast. 9. Riccius decis. 523. in 1. edit. Sayrus in clauē regia titulo de censuris, lib. 4. cap. 17. num. 21. & lib. 7. cap. 13. num. 12. Bonacina de censuris disp. 1. quast. 3. punct. 2. num. 1. vers. 4. Vgolinus de offic. Episcopi cap. 57. num. 5. Nauarr. in manuali cap. 27. num. 241. in fine. vers. 11. Toletus lib. 1. cap. 89. num. 5. Barbosa in pastoralis, part. 2. allegat.

39. numero 14.

Potest etiam Episcopus dispensare cum homicida occulto, qui cum aliter euadere non posset, aggressorem occidit, licet non in totum seruata moderatione inculpatæ tutelæ: nam & si homicidium voluntarium sit, quia tamen per se non est, neque ex delicto proficitur, homicidium voluntarium dici non debet, nisi per accidens. Concilium Trident. de reform. sess. 14. cap. 7. Paulus Comitulus responsor. moral. lib. 6. quast. 54. num. 3. Sayrus de censur. lib. 7. cap. 7. num. 22. latè Barbosa post hæc scripta visus in pastoralis part. 2. alleg. 39. n. 53. vsque ad 56. Iacobus à Grassis in decis. part. 1. lib. 2. cap. 65. num. 13. Gutierrez. canonicar. lib. 1. cap. 13. num. 19. Tataretus in 4. sent. d. 23. quast. 1. col. 7. Nauarr. in manuali c. 27. n. 239. Toletus in sum. lib. 1. c. 80. num. 12. & 13. Riccius in praxi decis. 521. num. 2. Coninck de Sacrament. disp. 18. dub. 9. num. 88. & 90. Vgolin. de offic. Episcopi. c. 57. §. 2. num. 4. & 6. tit. de dispensationib. irregular. & de irregularitate c. 33. num. 4.

14 Ille verò qui inuaforem occidit, cum aliter euadere non possit, omni via & modo seruata moderatione inculpatæ tutelæ, neque irregularitatem incurrit, neque eget dispensatione c. significasti 2. & ibi gloss. verbo tutela, de homicidio: & ibi Scribentes Clementina vnica, eodem tit. cum gloss. & Cardinalis ibi, Leo in thesauro part. 3. c. 9. num. 29. Bonacina de Sacram. disp. 7. quast. 4. punct. 6. num. 3. cum sequenti. Barbosa in pastoralis part. 2. alleg. 39. num. 54. Couarr. in Clem. si furiosus, part. 3. §. vnico, num. 1. Antonius Gomez tom. 3. variar. cap. 3. num. 20. Azor institution. moral. part. 3. lib.

2. c. 1.

2. cap. 1. Lelius Zechus de casibus re-
servatis cap. 13. de homicidiis vers. 4.
fallit. Farinatus in praxi, crimin.
quest. 1. alias 12. Lelius de iustit.
lib. 2. cap. 9. num. 4. Pineda in Mo-
narchia Ecclesiastica part. 1. tom. 1.
lib. 8. cap. 18.

15 Episcopus nequit hodie absol-
vere hæreticos occultos, neque
ab hæresi occulta, licet per cap. 6.
Concil. Trid. id concessum videretur,
sess. 24. de reform. quia censetur reuo-
catum, ut sacra Congregatio decla-
rauit, testantur Nauart. in Man. c. 27.
num. 272. notabili 15. Zerola in praxi,
part. 1. verbo absolutio, n. 4. & verbo Vi-
carius, dub. 2. & part. 2. verbo absolutio,
§. 2. Bonacia de censuris, disp. 1. q. 3.
punct. 2. num. 1. vers. 1. Maiolus de irregu-
lar. lib. 5. cap. 46. num. 6. vers. caueant.
Toletus in sum. in explicacione bullæ
Cœna, excommunicatione 14. in fine.
Garcia de beneficiis part. 11. cap. 10.
num. 115. Sanchez in sum. lib. 2. c. 11.
num. 26. & 27. Azor institut. moral. p. 1.
lib. 8. cap. 19. quest. 3. & cap. 10. q. 10.
Pegna in directorio inquisitor. part. 3.
quest. 92. comm. 141. vers. penultim. Ro-
drig. tom. 3. de sus obras cap. 5. num. 7.
Latè Barbosa in pastorali part. 2. alleg.
40. n. 22. usque ad 34.

16 Contrariam sententiam ample-
ctuntur gravissimi viri, affirmantes
posse Episcopum absolvere ab hæ-
resi occulta, & occultos hæreticos.
Emanuel Rodriguez questionum re-
gular. tom. 1. quest. 20. art. 10. per to-
tum: ubi citat Henriquez lib. 3. de pœ-
nitent. cap. 3. tom. 2. Antonius Fer-
nandez in examine Theologie part. 4.
cap. 7. §. 1. num. 5. & quod hanc opi-
nionem tenuerunt multi iurisperiti
affirmat Rodriguez ubi proxime;
& etiam Theologi, videlicet Peña
& Galbus de familia Prædicato-
rum, & doctissimus Dominus
Sanctius Episcopus Segonienfis,

& Dominus Gerrerus Archiepisco-
pus Granatensis, & Dominus Ioan-
nes Blancus Archiepiscopus Com-
postelianus, qui Præsules magnam
in hoc habent auctoritatem pro-
pter eorum singularem doctrinam
& sanctitatem, & quia ut Patres
Ecclesiæ interfuerunt Concilio
Tridentino. Hanc etiam opinionem
tenuisse Doctorem Mojam, & Do-
ctorem Solis primarios Salmanti-
censes inquit ipse. Hanc etiam te-
nent Emanuel Sa in aphorismis, verbo
Episcopus, n. 37. Bañnez 2. 2. quest. 9.
alias 11. art. 4. Vinaldus in candelabr.
tit. de absolutione part. 1. num. 13. &
part. 2. in exposit. bullæ Cœna, num. 51.
Petrus de Ledesma in summ. part. 2.
tract. 2. cap. 6. conclus. 20. diff. 7. Henri-
quez in summ. lib. 6. cap. 14. §. 7. litera
M. & cap. 16. §. 1. & lib. 13. cap. 27. §. 5.
litera Q. Vega in summ. tom. 2. c. 125.
casu 11. multos citat pro utraque
parte, licet iudicium suum non in-
terponat ingeniosissimus Hurtado
de Mendoza sanguine ac religione
illustris, de matrimonio differ. 3. disp.
15. in fine Augustinus Barbosa mea
sententia sibi ipsi contrarius part. 3.
alleg. 54. num. 86. ubi loquens de Vi-
cario Episcopi hæc addit: neque de
licentia Episcopi potest subditos à
crimine hæresis absolvere, sicut po-
test Episcopus, iuxta Concilij Tri-
dentini dispositionem sess. 24. de re-
form. cap. 6. ibi, eis tantum, non eo-
rum Vicariis. Idem inquit Antonius
Fernandez, ubi proxime, & quod pos-
sit absolvere Episcopus hæreticos
occultos, & quod verissima sit
hæc opinio. Angelus in floribus
Theologicis, titulo de confessione, qua-
stion. 4. art. 1. difficult. 6. Navarrus
conf. 15. num. 2. de sentent. excommu-
nicationis.

19 Quod non possit Episcopus ab-
solvere ab excommunicatione bul-

- læ Cœnæ, vel alio modo reserua-
ta. Coninck *de sacrament. disput. 8. dub. 12. num. 87.*
- 20 At verò quòd possit, tenet emanuel Sa, *verbo Episcopus, n. 34.*
- 21 Episcopus non potest absoluere à delicto clausuræ etiam occulto, vel à quibusvis aliis in ista materia. Rodriguez *tom. 3. de sus obras cap. 5. num. 7. fol. mihi 9.*
- 22 Neque à censuris incurfis propter ingressum ad monasteria Monialium, etiam si delictum sit occultum: sic Congregatio declaravit. Riccius *in praxi decis. 648. in 1. edit. & decis. 544. num. 5. in 2. editione. Barbosa in pastoral. part. 2. allegat. 39. num. 45.*
- 23 Fallit tamen quando excommunicatus adire summum Pontificem nequit, ob legitimum impedimentum, siue impediatur paupertate, inimicitia, ætate senili, impubertate, siue infirmitate & fragilitate sexus, aut cura familiæ, vel quia est sub cura parentum, vel alia de causa: quia tunc dispensabit Episcopus, & absolutionem impartiri poterit. Hurtado de Mendoza *de matrimonio, difficult. 3. disput. 15.* Nauarrus *consil. 41. num. 1. & consil. 45. num. 2. de sentent. excommunicat. lib. 5.*
- 24 Episcopi Indiarum ex speciali priuilegio Apostotico, anno Domini de 1537. expedito, possunt Indos nouiter conuersos à casibus bullæ Cœnæ, etiam in foro exteriori absoluere, ac etiam Indos aliarum Diœcesium, si præsentés sunt in illo Episcopatu, vbi absoluuntur, quod facere per seiplos, aut per Curatum vel Vicarium possunt. Emanuel Rodriguez *question. regular. tom. 2. quest. 99. art. 1. fol. mihi 491.*
- 25 Episcopus potest dispensare cum regularibus exemptis, irregularibus factis ex aliquo delicto, vel homicidio casuali occulto, si eorum Prælati ipsos ei submittat. Emanuel Sa *verbo Episcopus, num. 29.* Nauarrus *consil. 31. de pœnitent. Sanchez de matrimon. lib. 8. disp. 1. num. 12.* Hurtado *de matrimon. difficult. 3. disp. 15.* Rodriguez *questionum regular. tom. 1. quest. 20. art. 10. in fine.*
- 26 Contrarium tenent Riccius *in praxi decis. 518. num. 6.* Vgolinus *de officio Episcopi, capit. 57. §. 2. num. 6. titulo de dispensatione irregularitatum.*
- 27 Non potest Episcopus vti priuilegio dispensandi in quibuscumque casibus occultis, virtute textus *in cap. 6. de reformat. sess. 24.* nisi in propria Diœcesi, tunc quando dispensat resideat, quia in residentia fauorem id concessum videtur, vt ex dicto capite 6. constat, ibi, *in Diœcesi sua per seipos:* fallit tamen nisi alterius Diœcesis ordinarius id ei concederet. Riccius & Vgolinus *suprà.*
- 28 Sed quòd in Diœcesi & extra Diœcesim sine licentia ordinarij possit dispensare, quia talis absolutio seu dispensatio est actus iurisdictionis voluntariæ. Barbosa *in pastoral. part. 2. allegat. 39. num. 7.* Rodriguez *tom. 3. de sus obras cap. 5. num. 3.*
- 29 Episcopus non potest absoluere, seu dispensare virtute Concilij Tridentini, si Concilium in sua Diœcesi receptum non est. Rodrig. Riccius, & Barbosa *suprà num. 3.* Marius *de censuris tom. 2. disp. 8. de suspens. cap. 3. conclus. 4.* Sanchez *in præcepta decalog. lib. 2. cap. 11. num. 2.*
- 30 Neque Episcopus virtute textus *in c. 6. de refer. sess. 24.* dispellere super irregularitate, aliunde quàm ex delicto proue

proueniēte, neque super illegitimitate licet occulta sit. Nauarr. in *Manuali* cap. 27. num. 194. & 201. Coninck de *Sacrament. disp.* 18. dub. 14. num. 111. Arroyo de *Sacrament. e. de irregularitat. num.* 10.

31 Et sic non potest filios spurios aut bastardos legitimare. Lancelottus in *templo* lib. 2. cap. 5. §. 4. *summar. de potentia Episcopi circa personas in corporalibus.* Molina de *iustitia*, tom. 1. cap. 13. col. 3. folio mihi 625.

32 Sed licet legitimare nequeat, potest dispensare contra illegitimitatem, habilitando illegitimum. Nicolaus de Milis in *repertor. verbo Episcopus, in fine.* & dispensando ut minores ordines suscipere possit, & simplex beneficium obtinere, cap. 1. de *filiis presbyter. lib.* 6. Rebuffus in *praxi regula super disp. super defectu natalium, num.* 8. Nauarrus in *Manuali* cap. 27. num. 121. Coninck de *Sacram. disp.* 18. dub. 14. num. 112. & *disp.* 33. num. 29. dub. 2. Zerola *verbo Episcopus, num.* 28. Vivaldus in *cand. p.* 1. cap. 1. tit. de *simonia, num.* 8. Nauarrus *conf.* 5. num. 1. de *filiis presbyter.* Vgolinus de *irregul. cap.* 44. §. 3. Sayrus de *cenfuris, lib.* 6. cap. 11. num. 8. Azor in *stitut. moral. part.* 2. lib. 3. cap. 50. *quest.* 8. Henriquez in *sum. part.* 2. lib. 15. cap. 8. num. 10. *litera B.* Garcia de *benefic. part.* 7. cap. 2. num. 48. Barbosa in *pastorali part.* 2. alleg. 45. num. 19. Hieronymus Venero in *examine Episcoporum, lib.* 1. cap. 20. n. 28. fol. mihi 54.

33 Potest etiam habilitare spurium ad canonicatum, licet canonicatui Ecclesia parochialis sit annexa. Gloss. singularis in *d. cap.* 1. de *filiis presbyterorum, lib.* 6. *verbo beneficium:* & ibi Geminianus & Francus num. 6. & Ancharranus num. 1. Selua de *be-*

nefic. part. 3. *quest.* 61. *in fine.* Nauarrus *consil.* 4. num. 4. de *filiis presbyterorum.* Gambar. de *offic. delegati, lib.* 7. num. 165. Molina de *iust. tom.* 1. *disp.* 173. col. 3. Gratianus *disceptat. forens. cap.* 273. tom. 2. num. 47. fol. 319.

Contrarium tenent de iure nouo Maiolus de *irregularitate* lib. 1. cap. 8. num. 11. Henriquez lib. 14. cap. 8. §. 10. Lesius de *iustitia* lib. 2. cap. 34. num. 86. Sayrus de *cenfuris* lib. 6. cap. 11. num. 13. Rebuffus *vbi supra* num. 10. & 12. & Barbosa *vbi supra* num. 32. & num. 29. dicit, posse Episcopum dispensare cum illegitimo ad canonicatum obtinendum in Ecclesia collegiata. Sed quod ad canonicatum Ecclesie cathedralis, nequeat cum bastardo, seu illegitimo dispensare. late Rodriguez tom. 3. de *suas obras* cap. 38. num. 1. vbi cum Lesio inquit, tunc posse Episcopum cum illegitimo dispensare ad canonicatum in cathedrali, quando Papa cum illegitimo dispensauit, ad hoc ut possit presbyteratum suscipere.

Nequit Episcopus dispensare cum illegitimo ut beneficium simplex obtineat, si pater antea in eo ministravit. Rebuffus & Nauarrus *supra.*

Quod quando illegitimo minores Ordines confert, debere episcopum ante tonsuræ & beneficii collationem dispensare expressè super illegitimitate: & quod non sufficit si tacitè dispense, licet impedimentum noscat illegitimitatis; tenent Nauarrus *con.* 5. num. 1. de *filiis presbyterorum.* & Rebuffus *supra* & in *regula de dispensat. num.* 15. Vgolinus de *offic. Episcopi, cap.* 57. num. 5. Contrarium verò, nempe sufficere impedimentum, seu irregularitatem noscere, & tacitè dispen-

fare, diximus *suprà* c. 5. in hac 2. parte n. Sed differentia constituenda super dispensatione in delictis occultis, & criminibus: quia tunc fortè ne delictum notorium fiat, solent Episcopi tacitè dispensare, quòd in illegitimitate non procedit: nam cùm publica nihil interest an publicetur, seu occultetur: & melius erit tunc dispensare expressè, vt semper constet de dispensatione, quia etiam semper cõtabit de defectu.

39 Confirmatus & nondum consecratus dispensare potest in omnibus irregularitatibus, votis, suspensionibus, & in omnibus delictis occultis, tamquam si esset consecratus. Sanchez de matrimonio lib. 8. disp. 4. num. 11. & in sum. lib. 4. cap. 38. num. 7. & 9. Gutierrez de matrimonio cap. 49. num. 16. Riccius in praxi resol. 136. Soarez tom. 5. disp. 41. sect. 2. num. 7. Barbosa in pastorali, part. 2. allegat. 39. num. 2.

40 Idem potest Archiepiscopus cõfirmatus, licèt neque consecratus, neque palliatus. Sanchez in sum. num. 9. & *suprà* relati, estq; communis.

41 Potest episcopus dispensare cum simoniaco occulto, non tamen simoniacum rehabilitare ad beneficia in posterum obtinenda, neque ad ea quæ per simoniam occultam obtinet retinenda, vt declaravit sacra Congregatio super c. 6. sess. 24. Concil. Trident. Emanuel Rodriguez tom. 3. de suis obras cap. 5. num. 14. Soarez de religione tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 61. num. 11. Lessius de iust. lib. 2. cap. 35. num. 140. Garcia de benef. part. 8. cap. 1. num. 24. Barbosa in pastorali part. 2. alleg. 39. num. 44.

42 Quæ dispensatio etiam extra forum conscientie extenditur: nam

licèt absolutio ab omnibus irregularitatibus occultis non censetur concessa, nisi intra forum conscientie, vt ex Concilij decreto colligitur, c. 6. sess. 24. ibi, in foro conscientie. Sanchez de matrimonio lib. 2. disp. 40. num. 10. Aegidius Coninck de Sacram. disp. 12. dub. 16. num. 243. Vgolinus de offic. Episcopi, cap. 57. §. 2. num. 7. Riccius in praxi decis. 518. num. 8. Dispensatio verò non limitatur ad forum conscientie tantùm, & sic ad forum etiam exterius concedi ab Episcopo potest, Soarez tom. 5. de censur. disp. 41. sect. 2. num. 12. in fine. Rodriguez d. c. 5. num. 12. tom. 3.

43 Quæ absolutio omnibus in sua diocesi habitantibus prodest, licèt aduenæ & peregrini, seu mercatores: nam si absolutionem obtinere volunt, accedere ad Episcopum illius loci possunt, & obtinere absolutionem à quibuscumque casibus occultis: de quibus in c. 6. sess. 24. Rodriguez *suprà* num. 3. Soarez de penitent. tom. 4. disp. 30. sect. 1. num. 3. Sanchez de matrimonio lib. 3. disp. 23. num. 12. Henriquez in sum. lib. 14. cap. 20. §. 5. ducti ex eo, quia tales peregrini, mercatores, & similes, quo ad Sacramenta Confessionis & eucharistie, subditi sunt, igitur quoad absolutionem à casibus.

45 Sed licèt hoc verissimum sit quoad absolutionem à casibus reseruatis, non tamen quoad dispensationem irregularitatum, & votorum: quia requiritur quòd verè subditi sint, saltem ratione domicilij illius Episcopi qui cum ipsis dispensat, vt habeat in eis iurisdictionem ordinariam. Garcia de benef. cap. 10. num. 139. Barbosa in pastorali part. 2. allegat. 36. num. 7. & alleg. 39. num. 6.

Nequit

46. Nequit Episcopus dispensare in irregularitate, quæ contrahitur ex defectu perfectæ lenitatis, sententiam iustam poenam sanguinis continentem, dictando ex qua mors, seu mutilatio sequitur, aut illius executione autoritative interessendo. Leo in thesauro part. 2. cap. 8. num. 32. Gutierrez. *canonicar. lib. 2. cap. 6. num. 170.* Garcia de *benefic. part. 7. cap. 11. num. 40.* Nauarrus *conf. 34. in antiquis, & conf. 39. in nouis, de homicidio* Henríquez *lib. 14. cap. 9. §. 3. cap. 19. §. 4. in com. liter. K.* Vgolinus de *irregular. cap. 33. §. 1. num. 1. & cap. 44. §. 2. n. 4. & cap. 62. §. 2. num. 5.*

47. Quod episcopus possit dispensare in irregularitate proueniente ex defectu occulto lenitatis, ut cum iudice & iustitiæ ministri. Emanuel Sa *verbo irregularitas. ex deformitate illicita num. 5. in fine.* Couarruius in *Clement. si furiosus, part. 1. §. 3. num. 7. in fine.* Nauarrus in *Manuali sibi ipsi contrarius, cap. 24. num. 4. & 40.* alios refert Barbosa in *part. 2. alleg. 39. num. 47.*

48. Potest etiam dispensare cum irregulari facto ex vitio corporis, & primò cum irregulari ob bigamiã similitudinariam, ut maiores Ordines suscipiat. Bigamia similitudinaria dicitur illa, quæ contrahitur ab his, qui solemnî voto obligati, aut in religione approbata professi, vel sacro Ordine initiati, vxorem virginem, vel viduam ducunt, & eam cognoscunt, nam propter id irregularitatem similitudinariam incurrunt, & dispensat episcopus. *c. 1. & 2. cum gloss. & Doctores qui clerici vel vouentes. c. sanè 2. de clericis coniugatis, præcipue si talis irregularitas sit occulta.* Sanchez de *matrimonio lib. 7. disp. 86. num. 21. &*

23. Riccius in *praxi resolut. 220.* Barbosa *part. 2. alleg. 49. num. 197.* Coninck *disp. 18. dub. 11. num. 122. & dub. 14. num. 112.* Vivaldus in *candelabr. part. 4. cap. 1. num. 8.* Vgolinus de *offic. Episcopi, part. 2. c. 57. §. 4. num. 1.* Zerola *verbo irregularitas, part. 1. num. 7.* Brunus à Solis *quest. 32. num. 24.* Lancelottus in *templo lib. 2. cap. 1. §. 4.*

Neque in contrariam facit textus in *c. nuper, de bigamis*: ubi prohibetur Episcopo dispensare cum initiatis Ordine sacro, qui postmodum contraxerunt: nam ibi loquitur Papa de clericis, qui dum in laicali habitu erant, vxores habuerunt, & postea factis Ordinibus susceptis, cum alia prima mortua contraxerunt, nã illi quantũ ad effectum bigami censentur. Nos verò de illis, qui numquam habuerunt vxores, sed in sacro Ordine constituti ad matrimonia transierunt: ita gloss. in *d. c. nuper. verbo dispensari. & in 1. verbo dispensatione, qui clerici vel vouentes & in d. c. sanè 2. de clericis coniugatis.*

Cum illo verò qui bigamus verè & realiter est, nequit dispensare, etiam ad minores Ordines. Geminianus in *c. unico, de bigam. lib. 6. num. 5.* Sacra Cardinalium Congregatio in *c. 17. Conc. sess. 23. Montagne de bigamia quest. 7. num. 14.* Nauarrus in *manuali cap. 27. n. 197.* Riccius in *praxi decis. 541. num. 2.* Vivaldus in *candel. tit. de irregularit. bigamia, num. 34.* Toletus *lib. 1. c. 68. num. 9.* Lopez in *l. 1. tit. 5. p. 1. verbo dos muges in fine glossæ.* Leo in *thesauro part. 2. cap. 6. num. 5.* Couart. in *Clem. si furiosus, part. 1. §. 2. num. 4.* Barbosa *part. 2. alleg. 49. num. 25.*

Sed quòd possit dispensare quo-

ad minores, & simplex beneficium. Diuus Thomas in 4. dist. 27. quest. 3. art. 3. Soto in lectionib. de inst. sacerdotum, lect. 18. de bigamia, §. restat iam. Alter Soto in 4. sent. d. 27. quest. 3. art. 3. Hostiensis in sum. tit. de bigamis, in fine. Syluester verbo bigamia, num. 8. & Armilla num. 9. Zerola verbo irregularitas, p. 1. n. 17. & verbo bigamia, p. 1. num. 2. Sanchez de matrimonio lib. 7. disp. 86. num. 11. Ledesma de matrim. quest. 66. art. 5. concl. 3. Graffis in decis. lib. 4. cap. 27. num. 38. Bonacina de censuris, disp. 7. quest. 2. punct. 5. n. 15. Azor institut. moral. part. 2. lib. 5. cap. 20. quest. 2. Miranda in Manuali tom. 2. quest. 8. art. 2. conc. 2.

53 Potest etiam dispensare cum irregulari factio ex iteratione baptismi, etiam si baptizatio publica sit: occultum verò quòd qui baptizatur erat antea baptizatus. Sayrus de censuris lib. 7. cap. 10. num. 16. Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 37. num. 11. Toletus lib. 1. c. 70. Barbosa d. alleg. 39. num. 36.

54 Dispensat etiam cum eo, qui Ordinem quem non habebat, exercuit, si delictum occultum est, dispensabit quoad maiores Ordines suscipiendos; si verò publicum, quoad minores tantum, & simplex beneficium. c. 1. de Clerico non ordin. minist. c. 6. Concil. Trident. sess. 24. Vgolinus de offic. Episcopi c. 57. §. 3. num. 2. Bonacina de censuris disp. 7. punct. 6. num. 10. Bonacina de censuris disp. 7. quest. 3. punct. 6.

55 Et etiam cum eo qui suspensus, depositusve celebrauit, licet celebratio fuisset publica, excommunicatio verò occulta, aut suspensio. Lelius Zechus de casibus referuatis Episcopo, casu vltim. num. 1. vers. & quod. Nauarrus conf. 2. de clerico non ordinato minist. Miranda

in Manuali tom. 2. quest. 8. art. 14. concl. 2. Barbosa supra num. 17. Cardinalis Toletus lib. 1. c. 72.

Et etiam dispensat cum clerico in sacris constituto, qui in bello iusto aliquos occidit. Henriquez in sum. lib. 14. cap. 19. §. 4. Auila de censuris part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 5. Bonacina supra part. 7. quest. 4. punct. 4. num. 13. & punct. vltim. num. 10. vbi tenet contrarium.

Potest etiam dispensare cum eo qui vertit infirmum, intentione accelerandæ mortis, ne tamdiu patiatur. Auila supra dub. 1. ad finem. Barbosa supra num. 47.

Contrarium tenet Henriquez vbi supra. §. 3.

Potest etiam absoluerè illos, qui post votum solemne in religione emissum contrahunt, quia sunt excommunicati. Clement. 1. de consang. & affinit. & ibi Gloss. verbo obtinere.

Nequit episcopus dispensare cū eo, qui caret visu oculi sinistri. c. qui Evangelica, 55. dist. Emanuel Sa verbo irregularitas ex corporis vitio seu defectu, num. 3. Leo in thesauro part. 2. cap. 8. num. 3.

Neque cum eo, qui nisi deformiter celebrare non potest, quæ dicatur notabilis deformitas, vel quæ defectus considerabilis, qui Ordinem executionem impediatur, relinquitur episcopi arbitrio. Emanuel Sa supra num. 4. Couarruias in Clement. si furiosus, part. 1. in pr. num. 5. Valerius Reginaldus in praxi lib. 30. num. 45. Barbosa part. 2. alleg. 41. num. 60.

Neque potest dispensare cum convictis de crimine nefando, & iuridicè condemnatis, neque eos promouere ad Ordines, aut iam promotos ministrare permittere. Miranda in Manuali tom. 2. quest. 8.

cong.

conclus. 1. Barbosa allegat. 44. part. 2. num. 30.

63 Neque cum infamibus infamia iuris, secus cum infamibus infamia facti: sed si superuenit infamia iuris, dispensabit Episcopus vt vsum Ordinis susceptæ retineat, & beneficia, non autem vt de nouo obtineat. Henriquez in summ. lib. 14. cap. 5. §. 3. in fine. Barbosa d. part. 2. allegat. 43. num. 31. Miranda supra dict. art. 5. conclus. 1. Nauarrus in Manuali cap. 27. num. 204.

64 Nequit etiam dispensare super ætate ordinandorum. c. dilectus de tempor. ordinat. & ibi Gloss. verbo in ætate. plura congeffit Mandosius in praxi tit. de signat. grat. in gloss. dispensatio super ætatis defect. in pr. Emanuel Sa verbo ordo. n. 19.

65 Neque dispensat cum eo, qui administrationis susceptæ rationem non præstiterit, vt ad sacros Ordines promoueat, vel in religione suscipiatur. l. 64. tit. 5. p. 1. ibi, in con aquellos que ande dar quenta al Rey, o a otro seglar Muñoz de escobar de ratio si cap. 4. num. 4. Leo in thesaur. part. 2. cap. 8. num. 38.

66 Neque cum ignobili & virtuoso vt in canonicum admittatur, si statutum est in Ecclesia, quod nemo recipiatur qui non sit nobilis. Miranda singul. 485. Selua de benefic. part. 4. quæst. 7. num. 6. & part. 5. 9. 7. num. 13. Didacus Perez in l. 1. tit. 1. lib. 4. ordinament. col. 4. folio mibi 1316

67 Potest etiam cum eo dispensare qui per saltum promotus est, & celebrauit, si delictum occultum est: per can. 6. Concil. Trident. de reformat. sess. 24. Vgolinus de irregularitate cap. 39. num. 3. Henriquez lib. 14. cap. 6. n. 5. in fine. Egidius Coninck disp. 18. dub. 5. num. 49. Sayrus de censuris lib. 7. cap. 10. num. 37. Barbosa

alleg. 47. num. 5. part. 2.

Potest confessorio suo, seu alteri delegare, vt secum dispense in omnibus irregularitatibus occultis, in omnibusque delictis in quibus ipse potest dispensare cum aliis. Riccius in praxi decis. 518. num. 2.

Dispensat etiam in ieiuniis, & in aliis à iure seu à lege Papæ prohibitis, & quando materia est leuis. Emanuel Sa verbo dispensatio, num. 9.

Potest etiam permittere exercere opera seruilia in diebus festiuis. Sa ubi supra. Venero in examine Episcoporum. lib. 4. cap. 17. num. 19. fol. 288.

Et etiam permittere celebrare sacrificium Missæ in Sabbato sancto, postquam hymnus Angelicus, Gloria in excelsis Deo, decantatus fuerit. Soto in 4. dist. 23. quæst. 2. art. 3. tom. 1. col. 3. Grassis in decis. lib. 2. cap. 38. num. 13.

Capitulum sede vacante, seu eius Vicarius, nequit dispensare in casibus, in quibus Episcopus, per text. in can. 6. Concil. Trident. Franciscus Leo in thesaur. part. 1. cap. 10. num. 8.

Contrarium, nempe posse, afficiunt Coninck disp. 33. dub. 2. n. 28. Sanchez de matrimon. lib. 8. disp. 4. num. 10. & in summ. lib. 4. cap. 38. num. 17. Gutierrez canonicar. lib. 1. cap. 2. num. 10.

Nequit Episcopus concedere quod in Ecclesia non parochiali seruetur eucharistiæ venerabilissimum sacramentum, pro adoratione populi, sed requiritur Papæ dispensatio, vt sacra Congregatio declarauit, teste Riccio in notabilia ad decis. 576. in fine.

Neque potest dispensare etiam secum circa lectionem librorum prohibitorum. Nauarrus conf. 14. de cons. 1.

68

69

70

71

72

73

74

75

constit. num. 36. Azor instit. mor. part. 1. lib. 8. cap. 16. quest. 7. Sanchez in sum. lib. 2. cap. 10. num. 43. Martin. Deltio disquisit. magicar. lib. 5. sect. 7. vers. solis Pontificibus. Barbosa in pastoralis p. 3. alleg. 90. n. 7. Directorium Inquisitorum part. 3. quest. 56. comm. 105.

76

Potest etiam concedere licentiam imprimendi libros, sine qua typis mandati nequeunt. Couart. variar. cap. 17. num. 1. vers. at hisce. Felician. de censibus tit. de excommun. cap. 24. vers. qui librum. Fuscus de visitatione lib. 2. cap. 31. num. 9. Azor supra cap. 17. quest. 1. Reginaldus in prax. lib. 19. cap. 13. sect. 4. num. 256. Barbosa supra num. 12. Gambarus de officio Legati lib. 2. num. 430. Castro de potest. legis poena 1. cap. 8. vers. est etiam quadam lex. Rodriguez quest. regul. tom. 2. q. 104. art. 1.

S V M M A R I V M.

Potest Episcopus in sua Diœcesi, quantum Papa in toto orbe. num. 1.

Res fidei diffinire an possit Episcopus. num. 2.

Quando in iure inuenitur verbum hoc quod possit dispensare, de quo intelligatur. num. 3.

Dispensare an hodie possit Episcopus etiam si sibi specialiter non concedatur. num. 4.

An possit dispensare contra Concilium. num. 5.

Quid in casu necessitatis. num. 6.

Antiquitus in matrimonialibus causis an ius dicere Episcopi possent. num. 7.

In cognationis impedimento an dispensent Episcopi. num. 8. &

in quibus casibus num. 9.

An in impedimentis matrimonium dirimentibus in casu necessitatis. ibid.

Quando dispensat cum contrahentibus in gradu prohibito, requiritur quod alter saltem contrahentium bona fide contrahat. num. 10.

An in impedimentis matrimonium dirimentibus. num. 11.

An in impedimento dirimenti antequam contrahatur dispensare valeat. num. 12.

An in impedimentis matrimonium impediens, quae non dirimunt post contractum. num. 13.

An in impedimento dirimenti, quando dispensatio Pontificia subreptitiè impetrata est. numero 14.

In gradu consanguinitatis & affinitatis an dispensare possit Episcopus. num. 15.

An in impedimento publica honestatis. num. 16.

An cum consanguineis, qui interim dum dispensatio Pontificia veniebat, se carnaliter miscuerunt. num. 17.

An si ad Nuntium adest aditus, possit in impedimentis dispensare. num. 18.

An si ad commissarium Cruciate. num. 19. & 20.

An in cognatione spirituali. num. 21.

Cognatio spiritualis quid operetur, seu impediatur. ibid.

An

- An dispenset cum coniuge cui debiti petitio est interdicta, ob copulam cum consanguineo mariti habitam, seu mariti cum consanguinea uxoris. num. 22.*
- Et cum dispensato à Papa ut matrimonium contraheret postquam sacrum Ordinem acceperat, si subreptitiè dispensatio impetrata est. num. 23.*
- An cum minoribus non habentibus aetatem ad contrahendum. num. 24.*
- Quando dubitatur an sit necessaria dispensatio, et non, quid faciendum. num. 25. & 26.*
- An peccet non dispensando. n. 27.*
- An dispenset super denunciationibus ante matrimonium faciendis. num. 28.*
- An tales denunciationes matrimonio contracto debeant fieri, & an in festiuis, an in solemnibus diebus. num. 29.*
- Qui Episcopus debeat dispensare cum contrahentibus. num. 30.*
- An peccet Episcopus non dispensando in denunciationibus interueniente urgente causa. num. 31.*
- Vicarius generalis an valeat dispensare in denunciationibus. num. 32.*
- An Vicarius foraneus. num. 33.*
- An Parochus. num. 34.*
- An possit Episcopus delegare licentiam dispensandi in denunciationibus. num. 35.*
- An licentiam dispensandi in impedimentis occultis matrimonium dirimentibus. num. 36.*
- An Vicarius generalis possit dispensare in impedimentis matrimonium dirimentibus ex generali commiss. num. 37.*
- An qui possunt dispensare in casibus Episcopalis, dispensare possint in supradictis. num. 38.*
- Episcopus an dispenset ut matrimonium sine parochis, & testibus celebretur. num. 39.*
- Cum Parochus triennio suspenso, qui per sententiam suspensus est, an cum eo dispenset Episcopus. num. 40.*
- An dispenset cum Parochis, qui alienos parochianos coniunxit, & benedixit. num. 41.*
- Potest dispensare, ut tempore Adventus, vel Quadragesimae, nuptiae celebrentur. num. 42.*
- Nequit statuere impedimenta matrimonia dirimentia. num. 43.*
- Neque potest concedere Militibus S. Mauricij & Lazari ut matrimonium cum vidua contrahant. num. 44.*